

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาด¹

อนุวัฒน์ นิตติอม²

ประเทศไทยได้นำกฎหมายอาญามาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อเป็นการข่มขู่ ยับยั้ง ป้องปรามไม่ให้คนกระทำความผิด และเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยภายในสังคม เนื่องจากกฎหมายอาญามีสภาพบังคับที่รุนแรง เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น รัฐจึงสร้างกลไกหรือระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาขึ้นมาเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิด ซึ่งก็คือ ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และพนักงานคุมประพฤติ โดยกระบวนการวิธีทางกฎหมายที่รัฐสร้างให้กับหน่วยงานในระบบกระบวนการยุติธรรมใช้บังคับเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิด คือ

- 1) กฎหมายอาญาสารบัญญัติ เป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดอาญา และกำหนดโทษไว้สำหรับการกระทำนั้น
- 2) กฎหมายอาญาวิธีบัญญัติ เป็นกฎหมายที่กำหนดขั้นตอนในการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมารับโทษ
- 3) กฎหมายอาญาบังคับโทษ เป็นกฎหมายที่มีภารกิจหลักในการบังคับโทษผู้กระทำความผิดหรือบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล

และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” โดยมาตรา 18 ได้กำหนดโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ 5 สถาน คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็จะต้องมีการดำเนินคดีกับบุคคลนั้นโดยผ่านระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งก็คือ ตำรวจ พนักงานอัยการและศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบังคับโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล คือ ราชทัณฑ์ ซึ่งโดยปกตินักโทษที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจะต้องรับโทษให้ครบตามจำนวนที่ศาลกำหนด แต่อย่างไรก็ตามระยะเวลาของโทษจำคุกที่ศาลกำหนดอาจได้รับการลดหย่อนโดยเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น การลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ ซึ่งเป็นผลให้นักโทษได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษเนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหานักโทษล้นเรือนจำ จากสถิติจำนวนผู้ต้องขังทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น จำนวน 310,830 คน (สำรวจ ณ วันที่ 2 พฤษภาคม 2564) ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาด จำนวน

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ตันศิริ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

249,639 คน คิดเป็นร้อยละ 80.31 % ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการเรือนจำและรัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการบริหารจัดการเรือนจำเป็นจำนวนมาก จึงเกิดแนวคิดในการลดความแออัดในเรือนจำ โดยให้นักโทษที่มีความประพฤติดีได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษและอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมความประพฤติของพนักงานคุมประพฤติ

การลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษแก่นักโทษรายได้นั้น เรือนจำหรือทัณฑสถานแต่ละแห่งจะเป็นผู้พิจารณาดำเนินการสำรวจและคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่สมควรได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ และตรวจสอบ หรือสืบเสาะประวัติ ความประพฤติ รายละเอียดต่าง ๆ ของนักโทษนั้น รวมถึงความประพฤติของผู้อุปการะนักโทษนั้น และความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่นักโทษนั้นจะออกไปอยู่เมื่อได้รับอนุมัติให้ปล่อยตัว เมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของนักโทษแล้วจะมีคณะกรรมการของแต่ละเรือนจำหรือทัณฑสถานพิจารณา จากนั้นจะเสนอรายชื่อนักโทษที่คณะกรรมการเห็นว่าสมควรได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษพร้อมทั้งเอกสารต่าง ๆ ให้กรมราชทัณฑ์เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุก และคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป หลังจากได้รับการอนุมัติแล้ว นักโทษซึ่งต้องขังดังกล่าวจะถูกปลดปล่อยให้กลับเข้าสู่สังคมและอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมความประพฤติตามที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น การพิจารณาว่านักโทษเด็ดขาดคนใดสมควรได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ จึงต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวของนักโทษเด็ดขาดคนนั้น ว่ามีทัศนคติ ความประพฤติ สภาพร่างกายหรือจิตใจ พร้อมทั้งจะออกไปสู่สังคมภายนอกโดยไม่เป็นภัยหรือสร้างภาระแก่สังคม และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ อันจะทำให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้กระบวนการและขั้นตอนกลั่นกรองนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ จึงมีความสำคัญยิ่ง

ปัจจุบันการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) และ (7) กำหนดให้คณะกรรมการราชทัณฑ์แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี มีความอดทน ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวยังมีปัญหากฎหมายอยู่หลายประการ จึงเห็นสมควรนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) และ (7) กำหนดให้คณะกรรมการราชทัณฑ์แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

วินิจฉัยการพักการลงโทษ ซึ่งคัดเลือกโดยที่ประชุมคณะกรรมการราชทัณฑ์ ตามมาตรา 14 ประกอบมาตรา 13 แต่ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการคัดเลือก คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ตลอดจนวาระการดำรงตำแหน่งของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะอนุกรรมการที่เป็นผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ จึงอาจทำให้เกิดการแทรกแซงจากบุคคลภายนอกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองหรือผู้มีอิทธิพลซึ่งอาศัยช่องว่างในการแทรกแซงการทำงานของส่วนราชการดังกล่าวเพื่อให้คนของตัวเองเข้าไปมีอำนาจเป็นคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษเพื่อต่อรองผลประโยชน์กับกลุ่มอำนาจต่าง ๆ ได้

ทั้งในคดีบางประเภทที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน หรือคดีที่มีผู้เสียหาย แต่กฎหมายไม่ได้ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหาย ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้เสียจากการกระทำความผิดเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ ทั้งที่บุคคลดังกล่าวได้รับผลกระทบโดยตรง จึงทำให้กระบวนการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพิจารณาการพักการลงโทษขาดการมีส่วนร่วมจากบุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการอุทธรณ์กรณีไม่ได้รับการเสนอรายชื่อเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ

ตามกฎหมายกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 27 (5) และข้อ 46 กำหนดคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกจะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวและการพักการลงโทษ เมื่อผ่านการคัดเลือกจากคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำ และคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษประจำเรือนจำ

โดยคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำ และคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษประจำเรือนจำจะดำเนินการตรวจสอบบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรได้รับพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษเสนอพร้อมความเห็นต่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ จากนั้นอธิบดีกรมราชทัณฑ์เสนอคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษพิจารณาอนุมัติให้ปล่อยตัวและพักการลงโทษ แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าหากคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำและคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษประจำเรือนจำไม่พิจารณาเสนอรายชื่อนักโทษเด็ดขาดซึ่งสมควรได้รับพิจารณาการลดวันต้องโทษและการพักการลงโทษจะมีวิธีการอย่างไร จึงเป็นดุลพินิจของคณะทำงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำและคณะทำงาน

เพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษประจำเรือนจำโดยตรงที่จะหยิบยกรายชื่อนักโทษเด็ดขาดคนใด ขึ้นมาพิจารณาก็ได้ ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อนักโทษเด็ดขาดคนอื่นที่ไม่ได้รับพิจารณาเสนอชื่อ

3. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ ในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) และ (7) และ กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาด และเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ และได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 26 และข้อ 42 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษไว้ว่า นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษจะต้องได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุก และต้องเป็นนักโทษเด็ดขาด ชั้นดี ชั้นดีมาก และชั้นเยี่ยม

และตามประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน พ.ศ. 2563 กำหนดให้ความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนให้จัดชั้นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่อยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมากเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการจัดลำดับชั้นและการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่คดีเหล่านี้เป็นคดีที่มีความร้ายแรง กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูง ซึ่งการนำหลักเกณฑ์การพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษตามมาตรา 52 (5) และ (7) มาใช้กับคดีดังกล่าวจึงไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ทำให้นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวไม่เกรงกลัวต่อบทลงโทษที่เขาได้รับจากการกระทำความผิดดังกล่าวและหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ

4. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับประเภทคดีที่ไม่สมควรได้รับการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) และ (7) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษไว้ว่า นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษจะต้องได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุก

โดยบทบัญญัติดังกล่าวมุ่งให้ความสำคัญกับจำนวนโทษจำคุกที่นักโทษได้รับมาแล้วเป็นสำคัญ โดยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ ประเภทคดี ลักษณะของการกระทำความผิด พฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด ความเสียหาย และผลกระทบที่สังคมได้รับจากการกระทำความผิดว่ามีคดีความผิดประเภทใดบ้างที่สมควรถูกจำกัดมิให้ได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุกและ

การพักการลงโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงและมีการกระทำความผิดติดเป็นนิสัย เช่น คดีฆาตกรต่อเนื่อง คดีจ้างวานฆ่า คดีที่ผู้กระทำความผิดรับจ้างเป็นอาชีพ เช่น มือปืนรับจ้าง หรือ คดีความผิดเกี่ยวกับเพศกรณีซ้ำซ้อน เป็นต้น

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาด ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่ 1 ควรเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการการคัดเลือก คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้าม ตลอดจนวาระการดำรงตำแหน่งของบุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาพักการลงโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอำนาจโดยตรงในการพิจารณาพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ

ทั้งควรกำหนดวิธีการลงคะแนนเสียงและมติของที่ประชุมของคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาพักการลงโทษให้ชัดเจนว่าจะลงคะแนนเสียงด้วยวิธีการอย่างไรและใช้มติเท่าไร กรณีคะแนนเสียงในที่ประชุมเท่ากันจะมีวิธีการอย่างไร เช่น อาจกำหนดให้ลงคะแนนเสียงโดยเปิดเผย และใช้มติของที่ประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุม กรณีมีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เป็นต้น

และในคดีบางประเภทที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน หรือคดีที่มีผู้เสียหาย ควรกำหนดเพิ่มสัดส่วนของผู้เสียหาย ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้เสียจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวของผู้เสียหายหรือชุมชนที่ต้องรับผู้กระทำความผิดมาอยู่ด้วย เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพิจารณาพักการลงโทษด้วย

ประเด็นปัญหาที่ 2 ควรเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนว่าคณะทำงานเพื่อพิจารณาพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำและคณะทำงานเพื่อพิจารณาพิจารณาการพักการลงโทษประจำเรือนจำมีอำนาจหน้าที่อย่างไร และหากคณะทำงานเพื่อพิจารณาพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำและคณะทำงานเพื่อพิจารณาพิจารณาการพักการลงโทษประจำเรือนจำไม่พิจารณาขอรับรายชื่อ นักโทษเด็ดขาดซึ่งมีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์ที่จะได้รับพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษจะให้สิทธิแก่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นอย่างไร โดยเพิ่มบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งมีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์ที่จะได้รับพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ แต่คณะทำงานเพื่อพิจารณาพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกประจำเรือนจำและคณะทำงานเพื่อพิจารณาพิจารณาการพักการลงโทษประจำเรือนจำไม่พิจารณาเสนอรายชื่อต่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ ให้ผู้นั้นอาจยื่นอุทธรณ์ได้ โดยให้ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้บัญชาการเรือนจำภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศรายชื่อ และให้

ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ โดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำให้เป็นที่สุด

ประเด็นปัญหาที่ 3 ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจัดลำดับชั้นและการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนที่จะได้รับพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษให้ชัดเจน โดยอาจกำหนดให้นักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ซึ่งกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชนตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและถูกจัดให้อยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมากนั้น จะพิจารณาเลื่อนชั้นได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด หรือเป็นนักโทษเด็ดขาดน้อยกว่าสามปีนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด แต่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี และผู้บัญชาการเรือนจำจะดำเนินการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในคดีดังกล่าวได้สองปีต่อหนึ่งครั้ง คือ ในวันสิ้นเดือนธันวาคมของทุกสองปี

และเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน จะได้รับการพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษได้ต้องเป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น หรือไม่น้อยกว่ายี่สิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา

ประเด็นปัญหาที่ 4 ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายกำหนดประเภทคดีความผิดที่ไม่สมควรได้รับประโยชน์จากการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงลักษณะของการกระทำความผิด พฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด ความเสียหายและผลกระทบที่สังคมได้จากการกระทำความผิด เพื่อเป็นการข่มขู่ยับยั้งป้องปรามและตัดโอกาสในการกระทำความผิด และเพื่อให้การพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่นักโทษที่มีความเหมาะสมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเท่านั้น และสามารถลดปัญหาการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาจากการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษที่ไม่มีประสิทธิภาพ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 52 (5) และ (7) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ว่า นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับพิจารณาการลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษจะต้องได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปี ในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา เว้นแต่การกระทำความผิดในคดีดังต่อไปนี้

- 1) คดีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต
- 2) คดีฆาตกรต่อเนื่อง
- 3) คดีฉ้อฉล

- 4) คดีฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน
- 5) คดีที่ผู้กระทำความผิดรับจ้างเป็นอาชีพ เช่น มือปืนรับจ้าง
- 6) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ กรณีฆ่าข่มขืน
- 7) คดีที่มีการกระทำความผิดซ้ำและความผิดครั้งหลังมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

หรือความผิดลหุโทษ

เอกสารอ้างอิง

- ธานี วรภัทร์. **วิกฤตราชทัณฑ์: วิกฤตกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2554.
- นันทิ จิตสว่าง. **หลักทฤษฎีวิทยา: หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์กรรมราชทัณฑ์, 2543.
- นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. **การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ**. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2534.
- บรรยง มกรภิรมย์. **คำอธิบายพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479**. พระนคร: นิติเวชช์ โรงพิมพ์นิติเวชช์, 2492.
- ประดิษฐ์ พานิชการ. **ประวัติกรมราชทัณฑ์แห่งประเทศไทยและการปรับปรุงกิจการราชทัณฑ์ในปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: กรมราชทัณฑ์, 2519.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. **บทบาทของกระบวนการยุติธรรมในการควบคุมอาชญากรรม. หนังสือรวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี.ปริทัศน์ เกษมทรัพย์**. กรุงเทพมหานคร: พี.เค.พรินต์ติ้งเฮ้าส์, 2531.
- พเยาว์ ศรีแสงทอง. **การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำความผิด. ครั้งที่ 2**. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์, 2555.
- ภัทรวรรณ ทองใหญ่. **อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. ครั้งที่ 2**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2562.